

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravitvstvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. —
 Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.
 Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr
 dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenem okrajev mariborskega, št. lenart-skega, radgonskega, mahrenberskega in bre-žiškega.

(Velja deloma tudi drugim okrajem.)

Volitve za Gradec so odložene do 19. av-gusta. Zakaj? To še ni dovolj jasno pa dobro je. Sedaj imajo kmetje preveč dela s krmo in potem z žetvijo. Volitve pa se moramo vsi Slovenci krepko in odločno udeležiti. Kajti sedaj velja zadnje odločilno bitko zoper nemške liberalce in njihove zaveznike, nesrečne, zaslepljene slovenske Judeže — nemškutarje. Brž ko je Slovenem povsod to jasno, je zmaga uže na pol naša.

In hvala Bogu, kakor nam poročila iz raznih okrajev kažejo, zavedajo se Slovenci vedno bolj in vidijo, da jim grozi gmotni propad in narodna smrt, če ne otresejo nemšku-tarjev, če še dalje trpijo neopravičeno jerobstvo tujcev.

Kako so nemški liberalci, med njimi tudi Seidl, Brandsteter, Schmiderer, celih 23 let štajerskega kmeta na nič spravljali, to se je v Slov. Bistrici 4. maja in sv. Trojici 8. junija v Slov. goricah dovolj jasno razložili. Pokazala je se tudi pot, po katerej edino moremo kmet-ski stan rešiti, namreč če vržemo povsod nemškutarje, ki z mestnimi in trškimi liberalci dr-žijo, če izvolimo slovenske poslance, ki bodo potem z nemškimi konservativci začeli v Gradci popravljati, kar so liberalci zagrešili n. pr. da odpravijo okrajne zastope, prepovedó prosto že-nitovanje nemaničev, pre naredijo domovinsko postavo, dedno pravo itd. sploh vzamejo v roke kmet-sko vprašanje in je rešijo na korist kmet-skemu stanu, deželi, Slovenem, Avstriji.

Tam se je tudi pojasnilo, kako mislimo Slovenci zastran šol in uradov pa nemščine, namreč: šole morajo biti slovenske tako, da bodo bukvice, katekizmi, učenje slovensko, pa o pravem času se naj pa-metno, t. j. na podlagi in s pomočjo

slovenščine uči nemški jezik, ker je to nam potrebno.

Jednako želimo tudi, da so Slovenem v korist urejene latinske in višje šole, učiteljšče v Mariboru. Zahtevamo tudi, da znajo naši politični in sodnijski, davkarski, poštni, želez-niški uradniki slovenski. Zakaj? Enkrat, ker je to potrebno, ker to tirja narodna jednako-pravnost. Drugič pa, ker dobijo tako sloven-skih starišev sinovi doma dobrih služeb, boljšega kruha, pšeničaka.

Nemškutarji in privandrani Nemci pa ravo na opak hočejo: oni po vsej sili tiščijo z nemščino v šole in urade, da bi se jim ne t-balo slovenski učiti. Slovenec bi se naj za-voljo tujcev in njihovih otrok nemški učil, da bi ti na Slovenskem vse boljše službe mogli po-brati. To je tudi glavni uzrok in nagib, zakaj s svojim šulvereinom, bauernvereinom toliko našega ubogega, deloma še nevednega kmeta nadlegujejo, mu Bog vedi kaj obetajo, da se jim vda. Posebno pa sedaj vozijo se po celem okraji, obetajo, žugajo, podmitavajo, da je uže res grdo.

Temu se moramo krepko upreti. Slovenci se radi naučimo nemško, a za se, za svoje po-trebe, ne pa zavoljo tujcev. Kdor hoče na Slovenskem javno službo imeti, naj se tudi našega jezika nauči. Tako je povsod pri pa-metnih ljudeh navada.

Obžalujemo torej, da mnogo Slovencev še ta pamet ni srečala, da torej v lastno skledo pljuvajo, samim sebi pšeničak jemljejo in tuj-cem v usta pšejo, svoje slovenske govornice se sramujejo in po tujščini gladijo, a ob enem sebi in svojim narodni grob kopljejo. To so nam pravi izdajalci — Judeži. Slovenem bi se uže davno bolje godilo, ko bi toliko grdih nemškutarjev ne imeli. Ptujsko mesto je bilo nekaj veliko, pa divji Gotje so je razdžali, ker se je v mestu nekaj izdajalcev našlo. Zato proč z nemškutarji pri volitvah volilnih mož. Slovenci, ki veste zakaj se gre pri teh volitvah, držite povsod trdno vkup. V vsakej fari, vsa-

kej občini pogovorite se poprej, koga bode te volili, potem stopite vsi o pravem času na volišče in zmaga bo vaša. Nemškutarje treba povsod spodrinoti.

Tako storite, dragi Slovenci, ob mejah slovenskih in zadostite svojej narodnej dolžnosti. Vsi Slovenci od Mure do Trsta gledajo na vas in pričakujejo, da povsod zmagate!

V brežiškem okraji pa se štuli zopet med slovenske kandidate g. Šnideršic, on ki v mestu podpira zmiraj nemškutarstvo. Mož je pred 6 leti pisal „Slov. Gospodarju“, naj ga ta podpira, kajti on (Šnideršic) je v sreči (!) vendar le Slovence in bode v deželnem zboru stal na slovenske strani. Toda kaj se je zgodilo? V Gradci se loči od Slovencev, stopi v nemško-liberalni klub in torej skočil do ušes v nemčurski koš. Naj pa ostane v njem in med Slovence naj ne hodi. Človeku, ki tako prelomi dano možko besedo, ne more noben slovenski volilec verovati. Deserterja nazaj prišedšega nikder ne postavijo za generala, ampak odmerijo mu zaslužen kaznen. Torej — proč s Šnideršičem. Namesto njega ima Slovensko društvo uže boljšega kandidata, katerega dobro poznajo kot poštenjaka vsi volileci brežiškega, kozjanskega in sevniškega okraja.

Slovenskim kmetom beseda pred volitvami.

(Dopis iz Savinjske doline.)

Naši nasprotniki Vam bodo zopet mnogo pravili o nemškem jeziku, kako je potreben itd. Dajte si torej čisto po domače še enkrat razložiti, kako stoji s slovenščino in nemščino med nami.

Ako greš sosed h gosposki, zdrava pamet Ti daje v glavo, da hočeš, da Te zastopijo ali razumejo, kaj želiš. Vse oblasti, cesarske, deželne, občinske itd. so za nas državljane na svetu, ne pa mi za to, da nekaj gospodov redimo. Plačujemo davke za to, da imamo gosposko, pred katero najdemo pravico, kedar je treba. Tako naravno torej, kakor da moramo vsak dan jesti in piti, je, da moramo imeti take gosposke, ki nas zastopijo ali razumejo. Razumejo nas pa samo tedaj, ako znajo slovensko. Kakor potreben nam je vsakdanšnji kruh, tako potrebni so nam gospodje po kancelijah, ki slovensko znajo. Slovensko pa le zna, kdor se je učil. Torej moramo tirjati, da se tisti, ki hočejo gospodje biti po kancelijah, slovensko učijo. Za gospoda pa ne more dosti biti, da bi se naučil samo toliko, kolikor sta ga učila oča in mati; že samo zato ne, ker tudi Slovenci imamo po različnih krajih različne besede, in doma človek ne izve toliko, kakor mu je potrebno, ako gre po svetu. Gospodje po kancelijah pa morajo vedeti toliko, da nas razumejo in nas poučijo o vsem, kar imamo pri njih opraviti. Tega

pa se ne naučijo nikjer, kakor v srednjih in višjih šolah. In ako se hočejo naučiti tako, da bodo o vsaki reči znali z nami govoriti, morajo, ker mi slovensko govorimo, učiti se po slovenskih šolah. Šole toraj morajo biti za nas Slovence slovenske.

Ako toraj hočemo, da nas bodo po kancelijah spoštovali tako, kakor nam gre, — ako hočemo, da izgine tisto zaničevanje pri gospodih, ki so nas imeli le za „neumne paure“, ki naj ubogajo, molčijo, sinove k vojakom dajejo in davke plačuje, — tedaj moramo tirjati da vsi uradniki znajo slovensko, ali z drugimi besedami, da se vsi uradniki izučijo po slovenskih šolah.

To pa ima drugo prav imenitno stran. Ako tirjamo, da vsi uradniki znajo slovensko, kdo bo potem uradnik ali gospod v kancelijah pri nas? — Naši kmečki, slovenski sinovi bodo zasedli ravno tako nizke in visoke **posvetne službe**, kakor imamo svoje sinove v duhovskih službah. Duhovske oblasti so že zdavnaj sprevidele, kako prav in pravično je to.

Vidite torej sosedje, da skrbite le za svoj in svojih otrok blagor, ako ostanete Slovenci. Držimo se zato slovenske matere! Kaj pa nemškutarji pravijo? — Pravijo, da moramo sebe in otroke nemško učiti, da naj bodo šole in kancelije nemške. Prijatelji, premislite nasledke! Ako je pri nas vse nemško po kancelijah, (šola tako ne more biti celó nemška, ker se je pokazalo, da se v celo nemški šoli, kakor je že tako bila pred 50 leti, ni nikdo nič naučil) torej ako so kancelije nemške, tedaj lehko uradnike kakor do zdaj iz Nemškega dobivamo. Nemei in nemškutarški sinovi bodo, kakor so bili, pri nas gospodje, Tvoj sin bo pa k večjemu pisar nižje vrste, berič, ali pa paznik jetnikom. To hočejo zviti lisjaki, ki pravijo, da so „kmečki prijatelji“; gledajo pa le na to, da bi še zanaprej nam gospodovali in zapovedovali.

Zdaj pa še besedo o nemščini. Učni red za šole na kmetih je že tak, da se otroci začnejo nemško učiti, kedar znajo slovensko brati ali čitati (št. ti), pisati in računati in krščanski nauk. Ako pa hočeš svojega sina naprej po svetu spraviti, našel boš šole, v katerih se bo deček naučil slovensko in nemško popolnoma. Tako bo namreč, ako bodo šole take, kakor jih mi hočemo in naši poslanci na Dunaji. Po naših željah naj bi bile vse srednje šole med nami take, da bi vsak, ki jih prebije, znal priproste in učene reči govoriti, brati in pisati **slovensko tako kakor nemško** (t. j. v malih šolah se naj o pravem času začne učiti nemški jezik s pomočjo in na podlagi slovenskega, v latinskih šolah, učiteljskih in višjih učilnicah pa tako nemški in slovenski, da bo slovenski dijak ob

konec obeh jezikov popolno zmožen.) Sploh, mi hočemo odpirati svojim sinovom vse službe na Slovenskem, hočemo, da bodo naši sinovi naši gospodje posvetni tako kakor duhovni. Nemškutarski, „kmečki prijatelji“ pa hočejo vse nemško pri nas imeti, da bi svoj trebuh pasli in Nemce k nam v mastne službe vlačili. Mi pa bi naj, kakor smo morali in žalibog véasi še moramo, hodili vselej s kakim „možcem“ (zvitim mešetarjem) pred gosposke, katere bi ne znale same z nami govoriti! Tega pa ne, sosed! Ako jemljete davke sinove v vojake, dajte nam Slovincem to, kar dajete Nemcem, to je: slovenske gosposke in za to slovenske začetne, pa take višje šole, da se bomo slovensko in nemško naučili.

To Vam je hotel, dragi kmetje rojaki, povedati mož Vaše krvi, Vaše korenine, katerega so oča dali izučiti, da sedi na stolu, ki mu bi ga bil vzel Nemeč, in ki ga tudi v prihodnje vzame Nemeč, ako Slovenec ne ostane krepek

Slovenski rojak.

Dopisi.

Iz Maribora. Stolno cerkvo začeli so popravljati. Bil je uže skrajni čas. Snoči se je zunaj nad presbiterijem velik kos piravega zida tik pod strešjem odtrgal in z velikim truščem pal na streho zakristije. — Matija Lešnik, bivši deželni poslanec, je umrl. Bil in umrl je pomemben Slovenec. — Tukajšnih nemškutarjev pokrovitelj se uže širokousti, kako bodo Slovinci pri volitvah propali; sicer jamra, da je sv. Lenartski okraj za nemčurje zgubljen, pa v Slov. bistrškem okraju dobijo Slovinci komaj 7–8 glasov. No, bodemo videli. — Eksfrater Nagele je v Razvanji napravil „Leseverein“ in tje spravil 14 letnikov od freimaurerske, krščanstvu na Nemškem najbolj škodljive G. rtenlaube. Tako se je spridel ta človek, ki je pri ubogih frančiškanih nekdanj zastoj jedel. — Dne 13. junija pal je Jak. Smodejev vsprejeti šletni fantič na Valci v Rečico in utonil.

Iz Kamce. (Našo šolo) hočejo popolnem ponemčiti in vse slovenske bukvice in poučevanje izbacniti. Kdo? No, mariborski in drugi privandrani nemci, zlasti Posch in Zwetler, potem Wiesthaler. Ta se je zadnje nedeljo, ko so to sklepali, tako drl, da je skoro vse oglušil. Bil je iz Maribora tudi sladki dr. Lorber zraven pa zagrizenec dr. Mally, ki je prelenuhast in preslab, da bi se slovenski naučil. čeravno se je ob svojem časi silno potegoval za službo v javnej bolnišnici in jo res dobil. Za njega se bodo menda še bolniki morali nemški učiti, dalje železni Hallbärt in zopet trgovec Grubitsch. Ta je enkrat v nem-

škutarskem koši in se ne poboljša več. Ti možakarji so sklenoli, da se ima v Kamški šoli samo nemški govoriti in učiti. Jelovski župan Fr. Čepe dalje Rebernik, Hleb, Kaube in Hojnik so protestirali; učiteljev eden pa je djal, ko je za nemčurski sklep zvedel: „das ist ein vollständiger Unsinn“. Šolarji so namreč sami Slovinci.

Iz Brežic. (Proč s poslancem deserterjem.) Daj si povedati, ljubi Gospodar, kako se v našem gnezdu godi. Tu smo kaj srečni ljudje. Imamo vsega, česar nam treba in tudi česar ni treba, še celó trtno uš. Imamo slovenskega župana, slovensko gospodo. Pa naš župan slovenski jezik tako časti, da še s kmetom nemško govori. On je tako izvrsten Slovenec da v njegovi hiši besedice slovenske ne čuješ, njegovi otroci je niti ne znajo. Za njega so nabili tiste table: „das Beteln ist bei 2 fl. Strafe verboten.“ Njemu se imamo za izvrstno bolnišnico zahvaliti. Kdor je življenja sit, le naj gre v njo. Kmalu ga ven ponesó. On ljubi posebno šolo. Kdor ne verjame, naj bara gospodično Lastnikovo, ta mu pové. Naš župan je moder mož. Kedar pride kot poslanec v deželni zbor, se dobro ozre in kjer je večina tam je on. Posebno so mu vinogradi na sreci. On se je potegoval za odškodnino izkopanih vinogradov. Kdo pa je odškodnino res dobil? Morebiti kmetje? Pri zalivanji trt je dal on svoje le z vodo zaliti, in to menda iz skrbi, da ne bi ubogim kmetom vitrijola zmanjkalo? Ker pa njegovu slovensko (?) srce ne ljubi samo nas, ozrl se je na Hrvatsko, dobro vedoč, da so tam trtne uši, (akoravno jih ni videl) in strahú, da ne bi trtne uši trte, ali pa trte uši zadašile, kar je menda vse eno, je sprožil misel, da naj Hrvatskeji vladi pretečo nevarnost predložijo. Ta uboga gospoda si more denar služiti, na eden ali drug način, kaj mar jej za solze revnega kmeta! Ceste imamo kaj lepe. Če ni deža, ni blata. Dalje zmoremo še človeka, katerega veliki trebuh je uže marsiktero štajersko puro požrl, na katerega ime se marsiktera solza ubozega kmeta prime. Pravijo, da se je rad zmotil, pa kdo vé tistega, kateri bi znal govoriti, je odstranil. Imamo tudi izvrstno šolo. Kmetski otroci se še več naučijo, kakor je treba. Da kmetskim dekletom ni treba zemljepisja, zgodovine, risanja, za krompir okopavati, to se vsacemu prej dopové kakor pa n. . . . ., ki mogočno tukaj vlada in pred katero se vsem hlače tresejo, ker ima ojster jezik. Ubogi otroci morajo strogo do 14. leta v šolo hoditi. Nemščina se že v prvem razredu začinja (lani se je v drugem), v četrtem je slovensko le učni predmet. Učitelji so sami Slovinci, pa strepetajo ko šiba na vodi. če jih vprašaš kake narodnosti da so. Pa saj je sramota Slovenec biti, kakor pravi Brežiški „Zeh-

ner“. Ta dobri mož lovi ljudi za šulverein, nedavno je lovil podpise za tisto slabo znano peticijo. Njegov prijatelj Gabrič in kmet Cetin iz Gaberja sta okoli hodila. Kmetje so podpisali, samo vedeli niso kaj. Kot uboga žnuderčka sta prišla z Nemškega, od Slovencev sta obogatela, sedaj pa svojo hvaležnost s tem kažesta, da delata za propad naroda. Brežiški „Zehner“ dobiva nemške liste, jih pošilja bratu. pri bratu pa se zbirajo kmeti in pri slivovki prav pobožno poslušajo laži, ktere „Freie Presse“ Tagespost in drugi listi donášajo. Zehner ljubi plavičice (modriš. cvetlice nemškega cesarja) in ima nemško trobojnico. Še dosti bi ti vedel povedati, ljubi Gospodar, od krivic, ktere se tukaj godijo, pa prihodnjič. Vreme imamo jako slabo, sprevoda nismo imeli, saboto je bila sv. meša za lepo vreme, Bog nas usliši.

S Pohorja. (Slovenecem slovenograško-marnberškega okraja v pozor!) Po našem gorovji je zašumelo, da meni kot poslanec v deželni zbor se vdinjati lastnik Hudočkočke glažute g. pl. Gasteiger. Tako vsaj nameravajo agitatorji, ki delujejo zanj. Kdo pa Slovence med nami pozna, bo pri takej novici lahko rekel: škoda za skrbi, ki si jih nemara s tem napravlja! Čeravno se utapljaajoči liberalci za vsako slamnato bilko poprijemljejo, za tako neumne bi nas Slovence vendar ne smeli imeti, da bi svojemu najhujšemu nasprotniku k poslaniškemu sedežu v deželnem zboru v Gradci pomagali. Gasteiger je šulvereinski glavač. Kaj pa šulvereinarji hočejo, to so o binkoštih v Gradci pokazali, namreč iztrebiti, zatreti Slovence in potem naše dežele k nemškemu cesarstvu pritegnoti. Hočejo nas Slovence kot slepe miši v svoje zanjke poloviti, raztegniti nemški most do Trsta. Slovenci pa tega, dokler še srce v nas bije, na noben način ne pustimo. Tedaj proč z Gasteigerjem, še za volilnega moža ga ne smemo izvoliti. Prevdarimo pa tudi, kaj bi storil tak človek v Gradci za nas? Bo li se potegoval za naše koristi? Nikdar in nikakor ne! Nam Slovenecem je treba narodnih šol in slovensko uradovanje v uradih, pri sodnijah. Čital sem že dve kupni nagodbi („Kaufvertrag“) napravljene po stari navadi v nemškem jeziku, ki sta vsled podpisov od dotičnih strank že v moč stopili, v kterima se je vendar vse drugo nahajalo, samo to ne, kar so imeti hotele. Nekateri notarji so silno muhasti možje, pa jim nikdar ni dosti mar stranke poprej dosti zaslišati in to, kar te zahtevajo, v take nagodbe postaviti; a ko je pismo enkrat gotovo, pa se podpiše, naj so ga prebranega dotičniki razumeli ali ne. Tako pa se mnogokrat podpiše nekaj, kar morda pristaš teh „kulturträgerjev“ tajno v nemščini pisarju na uho pošepeta, sodnija se pa sklicuje potem na podpise, naj se

kdo še toliko pridušuje in roti, da kaj tacega ni kedaj za dobro priznal, ter sploh za to še poprej vedel ni. Temu se more v okom priti le s slovenskim uradovanjem, za katero se Gasteiger gotovo ne bode potegoval; torej proč z njim!

Od Hajdine pri Ptuji. (Na pol baron) postal je nadučitelj V. Kocmut. Toti posilnec je namreč načelnik tistemu zloglasnemu, ravnokar se zleglemu „vereinu der Lehrer und Lehrerfreunde“ v Ptuji, ki ima namen je slovenskimi učitelji delati razpor. No, treba mi bode že povedati, na kak način je postal slavni Vincenc na „pol baron“. — Dala mu je naslov graška „Tagespošta“, ki piše o tem nikdar ne mira imajočem učitelji: „Herr von Kocmuth“. Takim na „pol baronom“ izročena je Hajdinska mladež. O društvu samem, ki bi se po naše imenoval „šulferajn št. II.“ bomo o priliki govorili.

Od sv. Urbana nad Ptujem. Pri nas smo napravili pred 2 letoma lepo šolsko poslopje, katero bi smelo stati v vsakem mestu. To poslopje pa je stalo mnogo penez, katerih pri nas vedno primanjkuje. G. Janez Marinič posestnik, gostilničar, zdaj tudi po milosti nemške stranke ud okrajnega zastopa izvoljen, bil je takrat načelnik krajnemu šolskemu svetu. Ker se je domača blagajnica posušila, treba je bilo iti novce iskati, katere je tudi dobil. Kedar pa se kako javno poslopje postavi, povprašajo se vsi tisti, ki imajo uplaševati v blagajnico, kaj stane, to se pravi, zdaj je treba račun položiti. Tacega položil je tudi Janez Marinitš. Odborniki krajnega šolskega sveta račun pregledajo pa jeden teh mož zapazi, da je g. načelnik toliko in toliko izdal. No, si misli mož, ja če je izdal, je moral tudi nekje vzeti. Išče in išče dohodke, pa nič ne najde. Zategadelj popita g. načelnika, kje je „ovi znesek“ zabeležen t. j. tisti znesek, ki ga bode treba tudi „gverati“. Po dolgem tuhtanju „spomni“ se vendar g. Marinitš, da je nekje novce dobil. Kje so zabeleženi ali zapisani? Zdaj pa drugi odborniki tudi nekaj bolj pogledajo in načelnik pripozna pomoto svoje slabosti, ki je znašala kacih 1800 fl. razločka! Govorijo, da je nadučitelj Kocmut tudi „zmoten bil“. Človek pač ni nezmotljiv!

Iz Slov. Bistrice. (Čresnovski gospodarji — Kandolini). Cesar še znani Soršagg, bivši črešnjevski predstojnik, ni odpravil, podrl zidovje, lipe, hrastovje, prodal občinsko zemljišče, bodo pa zdajni njegovi pajdaši dokončali. — V Lukanji vesi so začeli, potem pridejo gotovo na črešnjevski pašnik (marof) in travnik, in kedar jim bode vsega zmanjkalo, še sv. Mihelu nad vago in hlače. Kako pa račun stoji? Ali se ne upa nobeden občan pogledati, kam da so vsi ti denarji prišli. —

Nemškutarji močno rogovili in plazijo po vsem Pohorju za volilci. Pravijo pa: „dieses Laporje ist ein verf. . . . . Nest, da ist nichts zu machen.“ No, drugod tudi ne opravite nič, tem menje, ker hočete iz Poličan Kandolinija, znanega zagrizenca proti Slovencem, zraven Hammer-Ambossa za kandidata postaviti. Hammer-Ambossa pa Kandolini, to bi torej bila nova zveličarja nemškutarjev, kakor nekdaž Seidl-Brandsteter. Proč z njima!

Od sv. Ilja v Slov. goricah. (Sv. birm.) Dne 9. t. m. pripeljali so se milostljivi knezoškof od sv. Jakoba, kder so tudi zakrament sv. birme delili, skoz Jarenino k nam. Da bi Njih ekscelencijo zamogli s vso častjo sprejeti, poskrbelo se je kolikor mogoče. Ob meji napravil je po naročilu č. g. župnika g. Ferka ličen slavolok z mnogimi mlaji in venci ozalšan; ravno tako bil je napravljen pri cerkvi krasen slavolok z napisom: Benedictus qui venit in nomine Domini, in mlaji kinčali so cesto od farovža do cerkve. Ob prihodu na meji naše fare zagromi iz Ferkovega hriba 8 možnarjev. Kmalu zapojejo zvonovi. Najprvo pozdravili so možnarji iz farovškega hriba č. g. dekana Jareninskega. Kmalu za Njimi tudi Višjega pastirja, kateremu izstopivšemu iz kočije je podarila mala belo oblečena deklica šopek cvetic. Potem smo spremljali knezoškofa v lepo okinčano cerkev, kder so potem izpraševali birmance. Na večer glasilo se je veselo pritrkavanje zvonov in pok možnarjev čez hribe in doline. V torek ob 8. uri spremili smo milostljivega knezoškofa v procesiji iz farovža v cerkev. Najprvo so blagosloveli nov mešni plajš in potem opravili daritev sv. meše. Po sv. opravilu stopili so na prižnico, kder so imeli prelep govor o zgubljenem sinu. Po pridgi bilo je izpraševanje odraslih in potem sv. birmovanje. Pri tej redkej slovesnosti počastilo je nas še 13 duhovnov. Ob 4. uri popoldne odpeljali so se naš vladika zopet domu v Maribor. Glas zvonov in grom možnarjev iz farovškega hriba in v Cirkoveci ob meji naše fare pozdravljalo je milostivega knezoškofa pri Njihovem odhodu. Farani št. Iljski pa združeni izražamo do Njih vladike Lavantinske škofije čute udanosti, pokorščine, resničnega veselja in ljubezni.

Goričan.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarjev nekdanji generalni adjutant, sila mogočni grof Grünne, je umrl. Tudi fem. baron Vlasič je pokopan; mož je največ uplival na sedanje nastavljenje regimentov doma. S 1. julijem začnejo vojakom novi kruh peči, stari „komis“ je odpravljen. — Deželni zbor tirolski, dalmatinski in istrijski zborujejo. Tukaj so nove slovanske po-

slance potrdili in Laginja mogel je mirno govoriti hrvatski, Italijani so tiho poslušali. — Močno osupnilo je nemške liberalce, ker je vlada naenkrat razpisane volitve štajerske do 19. 21. in 26. avgusta odložila. Pravijo zato, ker so konservativci velikega posestva pritožili se, da je baron Kübek njihove volitve zopet na saboto nastvil, ko duhovniki težko pridejo. Sicer pa baje za konservativce dobro kaže, treba jih bo podpirati, samo na spodnjem Štajerskem štejejo 22 veleposestnikov, ki so Slovencem na razpolago. Dakle na delo. Oskrbniki grajščine v Reichenburgu bi se naj pobrigali, v imenu volilcev so izpuščeni kakor tudi Gornjegrajska graščina. — Na Vogerskem se volitve bližajo koncu. Vladina stranka je mnogo sedežev zgubila, antisemitov ali protijudovskih poslancev pa je prodrlo blizu 20, čeravno so Judi 2 milijona goldinarjev za volitve potrošili. — Narodna stranka v Zagrebu bo skoro popolnem skleknola pred magjarsko vlado; jeni ugovor zoper lansko prenehanje ustave bil je zelo slab in mehek. Škoda, da se poslanci toliko prepirajo.

Vnanje države. Nemški cesar se ni upal odpeljati po navadi v Wiesbaden, ker so iz Amerike došle dinamit-patrone, da bi železniški vlak njegov raznesle. Pruski generali vedno opazujejo in radostni priznavajo, kako italijanska vlada narašča. — Belgijski katoličani so pri volitvah sijajno podrli liberalce in freimaurerske ministre hipoma pobrisali s stolov. Slava odločnim katoličanom Belgijskim. — Francozi in Angleži so se zastran Egipta toliko porazumeli, da ostanejo ti z vojaki v deželi nekedanjih Faraonov samo do l. 1888. — Kar so Angleži dolgo tajili, to je vendar res. Dne 25. maja vdrli so Mahdijevi vojaki v mesto Berber ob Nilu, zaklali 1500 egiptovskih vojakov in posekali 2000 drugih ljudi. Sedaj je Dongola v nevarnosti, ki je uže bliže Egipta. — Rusi nameravajo v Velikem ocejanu polastiti se kakšnega otoka, da bi dobili pristanišče za svojo Sibirsko brodovje.

Za poduk in kratek čas.

Štajerski deželni zbor pa Slovenci.

VIII. Te dni objavila je graška „Tagespošta“, da so nemški liberalci zgubili svojega voditelja. Moric plem. Kaiserfeld-Blagotinšek, ponemčeni Slovenec z Dravskega polja, vzel je od volilcev in od političnega življenja slovo. Bil je od l. 1870 deželni glavar ter iz deželne blagajnice potegnil 84000 fl. svoje sorodnike pa k mastnim službam spravil v deželnem odboru in štajerskej hranilnici. Mož ni imel nikdar dobre besede za svoje rojake Slovence, vedno delal le za Nemce in za se. Ob konci svojega

političnega življenja pa zajamra, da zapusti deželo štajersko preobloženo z dokladami in še zadolženo.

To je žali Bog res. Toda kriv je temu le on pa njegovi nemško-liberalni poslanci, med njimi je bil tudi mariborski Schmiderer. Celih 23 let so gospodarili in čeravno so strahovito slabe letine zaporedom nas tlačile, vendar od leta do leta večjih bremen nalagali. To kažejo številke: l. 1861 so doklade deželske (Landesumlagen) znašale samo 340007 fl., l. 1867 uže 1,003.227 fl., l. 1881 pa 1,857,536 fl. in letos 2,064.200 fl. Ako tedaj kak nemškutar Slovenca na primer v g. Sernečevejev krčmi pri sv. Lenartu, Lorberjevej v Mariboru ali Nendelčni v Bistrici draži in še liberalce Schmiderovce hvali, mu lahko reče: res liberalci so nam pretegljo dobro gospodarili, v 23 letih so nam doklade nad 2 milijona goldinarjev kvišku nagnali in še imamo dolgov.“ No, dolgov je nekaj še od l. 1809, in plačamo od francoskega dolga še letos činža 22.859 fl. Zato moramo po poslancem dr. Radaju, Fluherju itd. hvaležni biti, ki so s pomočjo državnega poslanca barona Goedelna od ministrov iztrgali 400.000 fl. Tako bodemo francoski dolg zvečinoma poplačali in zbrisali ter ne bodemo več pa 20.000 fl. činža na leto plačevali. Mestni poslanec in liberalce Schmiderer je Bog ve zakaj proti glasoval pa tokrat srečno propal. Razven tega dolga je deželni odbor pri štajerskej hranilnici 1,185.000 fl. najel itd. Činža plačamo letos iz deželske kase povprek 185.629 fl.

Imetje naše dežele je pa različno: v penezih, papirjih in posestvih. Penez je časih v blagajnici tako malo, da so deželni odborniki uže parkrat v stiskah bili in k štajerskej hranilnici pribežali nagle pomoči iskat. V papirjih je največ papirne rente, namreč 4,654.850 fl., ki dajo 195.504 fl. obresti, srebrne rente 894.000 fl., ki dajo 37.548 fl. obresti. Izmej posestev najbolji ste Slatina pa Dobrna. Slatina je namreč imela n. pr. l. 1875 dohodkov 156.449 fl., izdatkov 80.459 fl. Torej samo v enem leti čistega dobička 75.990 fl. Sedaj lezejo izdatki kvišku, dohodki pa pojemajo. Vkljub temu bilo je še dokaj dobička; letos se ga nadejajo 37.000 (?) fl. Sploh pa je iz Slatine v deželsko kaso od l. 1861 sem v Gradec prišlo po odbitih vseh troških kot čist dohodek 1,110,160 fl. Lep denar.

Dobrna jednako podpira blagajnico v Gradcu ter je čistega dohodka tje šlo 244.181 fl. Od obeh slovenskih kopališč torej skup: 1,354.341 fl. Deželskih doklad smo Slovenci v Gradec poslali kakih 8 milijonov, torej vkup več kakor 10 milijonov goldinarjev! Kaj pa smo za to dobili?

Nemci imajo tudi kopališče deželsko v

Tobelbadu za Gradcem. To pa ne daje dobička, ampak se tam tako gospodari, da smo do l. 1881 davkoplačevalci morali do plačati 33.290 fl. Tako delajo z nami liberalni Schmiderovci v deželnem zboru štajerskem. In ti ljudje se drznejše sedaj priti nam Slovincem za zveličarje, za poslance ponujat? Proč z njimi. Slovenci volimo le slovenske kandidate. Nemško-liberalni čuki naj grejo v nemški Tobelbad pokore delat za svoje politične grehe!

Smešnica 25. (Fajmošter pa nemškutarček.) Novemu fajmoštru pripelja kmetič nekaj drv. Gospod mu postrežejo s kruhom, klobaso in vinom ter se vsedejo k njemu, da bi se z njim pogovarjali se ve slovenski. Naposled ga dobi kmetič precej v glavo in hoče odhajajoč pokazati, da zna tudi nemški. Začne torej: „hochwürdiger, buršt tanken, bein auch tanken, tanken“. Dobrohotni gospod se nasmehljajo in rečejo: oh, tedaj razumete tudi nemški? Ponosno odreže se kmetič: „Jo, bišt gest fünf jor schul Bindiš Feistric.“

Razne stvari.

(Slovensko društvo) je po volilnem shodu slovenskih domoljubov iz vseh okrajev pooblaščno razglasili kandidate pa je to še odložilo, ker so volitve sploh tudi odložene.

(Volilni shod) bode 29. jun. t. l. popoldne v Račah ali Slivnici pri Mariboru.

(G. Andrej Levak) knjigotržec v Brežicah je cesarjevič Rudolfovej šoli v Globokovem podaril 400 lepopisnih za uboge otroke, za kar mu javno zahvalo izrekata G. Gregorevčič, načelnik, J. Vodušek, nadučitelj.

(Grajščino Freistein) v Polskavi kupila sta dva juda za 130.000 fl.

(Brez pravice zdravi) nek Franc Štefič v Svičinski župniji in okolici, čeravno nima potrebnih izpitov. Je li to dovoljeno? Časih ga dobi tudi precej pod kapo. Dotična gospoška bi vendar naj mogočnim nesrečam v okom prišla!

(Volilni shod) bo v Podsredi nedeljo 22. t. m. ob 1/4 uri popoldne v gostilni gosp. Alegrija: Govorniki poslanec dr. Vošnjak, inženir M. Vošnjak, bivši tamošnji okrajni komisar Jerman in glavni urednik „Slov. Gosp.“

(Pri sv. Lovrenci v Slov. goricah) bo volilni shod v nedeljo 6. julija t. l.

(Iz gornje-radgonskega okraja) se nam piše, da poštni uradniki naš list neredno naročnikom določljivo pošiljajo. Pritožencu so rekli: „radgonski poštni urad je le nemški, in uradniki znamo le nemški, če hočete rešitev slovenskih naslovov, postavite semkaj slovenskega uradnika“. Dobro, bodemo toraj v Gradcu tožili.

(Sv. birmovanje) vrši se sedaj v Mahrenberski dekaniji.

(Iz Prevalj) se nam piše, da je 7. t. m. močnemu delavcu P. Šoteljnu mašina v fužini roko do rame zmečkala ter je previden s sv. zakramenti v 2 dneh umrl.

(Zločini). Inkretova Neža v Drveniku rogačkega okraja je svoje dete zavrгла, v Stranicah so pastirji obešenega moža našli, v gozdi pri Leskovci je nekdo 16letnega Fr. Krajnca iz Župečke vesi zadrngnil. v Ruprčah je M. Zelzer mladega delavca J. Berliča ustrelil, v Šicah pa hudobnež Weinhandelnov hram in hlev užgal.

(K šulferajnovcem v Gradec) vozil se je o binkoštih tudi znani št. Vidski Schoschteritseh pa nek Flis. Brez teh dveh „kmetov“ bi se vé da Nemci ne mogli shajati. S Schoschteritschem vozila se je tudi gospodična učiteljica.

(Nesreča.) V Andrencih je nora deklica Boškov hram in hlev užgala.

(Umrli) je č. g. Anton Gorečan, provizor v Loki, 43 let star.

(Spremembe v Lav. škofiji.) Č. g. Janez Zidanšek imenovan je za knezoškofijskega dvornega kaplana, č. g. Janez Kunce, za kaplana pri sv. Petru niže Maribora

Listnica uredništva: Dopis zastran Makolskega Abitsha in Radgonskega bauernvereina prihodnjič.

Loterijne številke:

V Gradcu 14. junija 1884: 84, 58, 39, 16, 88
Na Dunaji „ „ 87, 12, 20, 44, 90

Prihodnje srečkanje: 28. junija 1884

Za god vsem Alojzjem

priporoča

Jan. Leon-ova zaloga

Molitevске bukvice

„Sveti Alojzij“

po 30, 40, in 60 krajcarjev.

☛ Po pošti 5 kr. več. ☛

Lepa hiša

v prijazni vasi Cirklje na Gorenjskem, poleg cerkve, pripravna za trgovino ali krčmo posebno pa za gosp. deficiente, z 1 oralom vrta se pod prav ugodnimi pogoji prod.

Tudi se daje v najem na več let več oralov zraven pripadajočih travnikov, njiv in gozdvov. — Več se izvé pri lastniku Valentinu Bajt, trgovcu pri Novi štifti, pošta Gornjigrad, Štirsko.

1-3

Prostovoljna prodaja

kmečkega posestva na Stanovskem, obsegajočega 23 oralov hoste, njiv in travnikov. Hiša in gospodarsko poslopje v dobrem stanu; vse po nizki ceni. Za živinorejce posebno prilično.

Več pové Jože Detiček, po domače Rihl v Poličanah.

1-3

Sejem

je 23. junija pri sv. Antonu v Slov. Goricah.

2-2

Oznanilo.

Dá se v najem krčma pri Kapeli blizu cerkve na prav priličnem kraju; kdor hoče več izvedeti, naj se oglasi pri lastniku,

Tomaž-u Pavlič-u

v Rihtaroveih, pošta Radkersburg.

Priden sodarski učenc

se takoj sprejme pri

Felix Schmidl,

sodar

v koroški ulici 18 v Mariboru.

3-3

Gospodarske mašine

priporoča

J. Pfeifer v Hočah

(Kötsch, Südbahn, Steiermark),

mlatilnice, ročne pa tudi da jih druge sile gonijo, s posebno napravo za čisto mlačenje, za kar je 1 delavca treba, trijere, ki izvejjajo kokol, grašico, grah vsake količnosti. rezne mašine najnovejšega stroja, koruzolušnike, škropilnice za gnojnico, drozgalnice, preše za droži, samopisne tiskarnice. orodje vsake vrste, šivalnice, izvrševanje iznajdeb, izdelovanje vsakojakih modelov.

☛ Popravila po ceni. Poročtro 3 leta za vsako mašino. ☛

2-10

„SLAVIJE“

Vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Vabilo k izrednemu občnemu zboru,

ki se bode vršil

dné 29. junija 1884 ob 9. uri dopoludne

v hiši banke „Slavije“ na Senovažnem predmestji št. 978 — II.

PROGRAM:

I. Predlogi upravnega svetovanja gledé premembe pravil.

Izpisek iz pravil:

§. 31. III. Pri občnem zboru udeleževati se, voliti in voljeni biti, so opravičeni:

- a) ustanovniki;
- b) tisti članovi banke, ki imajo v jednom oddelkov I., II. in III. najmanje 1000 gld. ali temu kapitalu jednake vrednosti dohodek, ali v jednom drugih oddelkov najmanje 10.000 gold. za najmanje celo leto zavarovanih. Potem pristoji skupno jeden glas tistim bankinim članovom, ki stanujejo v istej občini in so uže celo leto članovi banke, a se morajo posamezno v oddelku IV. ali V. skazati samo z zavarovanimi kapitali manjšimi od 10.000 gld. — ako so v oddelku IV. in V. v istej občini vkup najmanje za 20.000 gld. zavarovani. Ta glas more le tisti član porabiti, ki je bil k temu pooblaščen z večino glasov;
- c) vsak zavarovanec, kateremu daje zavarovanje to pravico (lit. b). Vendar pa članovi in družabniki, ki so po pogodbi kot uradniki ali sluge banke stalno plačani, nemajo pravice voliti ali voljeni biti.

Isto tako tisti ne smejo kot pooblaščenci, niti voliti niti voljeni biti.

IV. Vsakdo ima v občnem zboru samo po jeden glas. Namestništvo se razen slučajev, navedenih v §§. 26 in 28 spl. prav, le na tak način dovoljuje, da mora namestni član, kateremu poleg §. 31 III. b) spl. prav. ne pristoji pravica udeležiti se občnega zbora v ta namen, da prejme legitimacijski list, pokazati, katero mora biti ne le od člana, ampak tudi od pooblaščenca lastnoročno podpisano in izgotovljeno na tistej tiskovini, katero v ta namen pošlje pooblaščenec na zahtevanje njegovo ravnateljstvo. Pooblastilo izroči ravnateljstvo potem, ko ga je pregledalo in podpisalo, pooblaščenec.

V. Kdor se hoče udeležiti občnega zbora, ima to najkasneje osmi dan pred občnim zborom*) objaviti ravnateljstvu, katero mu izroči legitimacijski list in program občnega zbora.

V Pragi, v 9. dan junija 1884.

Upravilno svetovanje
„SLAVIJE“, vzajemne zavarovalne banke v PRAGI.

*) T. j. do 21. junija 1884 (od 8.—12. ure dopoludne). Ravnateljstvo izdaja poleg legitimacijskih listov tudi predloge upravnega svetovanja gledé premembe pravil.

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 25. šte., „Slov. Gospodarja“.

L. 1884.

19. junija.

Štev. 102.

0 poroštvu in poroštvenih napakah pri konjih.

(Konec.)

Drugi posamezniki pravoveljavnih spričeval ne smejo spisavati in dajati.

K § 930: Ako se živina po črez ali po prek prodaje in se cena za posamezno glavo ne določuje ali če se je, kakor se to pri konjski kupčiji rado večkrat godi, s konji vred tudi oprava ali vozovi zabarantali in se posameznim delom vrednost ni določila in če je med njimi kaki kos, kateri prejemniku ni po volji in ga graja, tako se grajanje raztega na vse, kar se je čez prevzelo. Dobro je toraj posameznim vsem kosom pri prejemanji v nagodbi vrednost določiti.

Po § 932 so napake pri živalih take, ki morejo celo nagodbo razrešiti in živina se nazaj dati, kakor je to pri pogojenem in postavnem poroštvu po §§ 922 do incl. 925, ali pa je predmet pod polovico običajne vrednosti razvrednoten in predajavec je sodnijsko zadržan običajno vrednost povrniti. ako mu ni bolj po godu celo nagodbo razrešiti. Tožba se v prvem slučaju imenuje „spreminjavna tožba“ v drugem „pomanjšavna tožba“.

Po sodnijskem postopanju mora sodnijske stroške pravilno tista stranka nositi, ktera pravdo izgubi, ali kakor se izrazujejo, stvar zapade. V posebnih primerljajih se stroški med stranke porazdelijo.

Po § 933 zastarajo poroštvene pomanjkljivosti pri živini v 6 mesecih. Kdor toraj zarad kake živine spreminjavno ali pomanjšavno tožbo pri sodnji napeti hoče, mora to v polletu po prejemu živine storiti. Najbolje pa je tožbo tako kmalo kar mogoče napeti. — Naj pa nikdo ne misli, kdor ima živinozdravniško spričevalo v rokah, da je z njim izid pravde tudi že odločen. Take pravde trpijo včasih leta in leta in so kakor navadno ljudje pravijo, prava „odvetniška krma“. In vendar se taka pravda brez odvetnika še peljati ne dade. Najbolj pa se mora tukaj svariti pred tako imenovanimi zakotnimi odvetniki. Živinozdravniško spričevalo pa le daje dokaz, da je v onem trenutku, ko se je očigled jemal, dotično bolenje navzoče o živinčetu bilo, kar se pa še tudi pogosto taji, zlasti če zanesljivost strokovnjakov ni bila zadovoljiva. O času obstajanja bolenja, kar je prav za prav poglobitna reč, pa vladajo le na-

misli in sodnik je dostikrat primoran si z drugimi izpovedvami zapriseženih pripomagati.

Težave dela tudi prepirani predmet sam. Mora se v dobrem stanu vzdržati; drugače zahteva dostikrat obsojeni nasprotnik, da se predmet v prejšno stanje, v katerem je bilo pred prejemom, in začne novo pravdo. — V težavnih slučajih je toraj svetovati, živino z dovoljenjem sodnije tretji osebi v oskrbovanje prepustiti, kar včasih mnogo denarja stati more.

Tukaj gre še omeniti, da vse to, kar je bilo o poroštvu rečeno, ne velja samo pri nakupu, ampak tudi pri zamenjavi in vsaki spremembi v posesti

Po § 925 državnega zakonika so za konje in tovrno živino (osle, mezge, mule) sledeče poroštvene pomanjkljivosti za trdno postavljene in sicer s petnajstdnevni poroštvenim obrokom: Tiščavka ali neumni kolar, črviva opornost ali štatljivost, jasna slepota in mesečna slepota.

Tu kjer gre za podučenje navadnega konjskega lastnika in za obrambo tega proti navadnim pri konjski kupčiji običajnim prevaram, se ne mora tirjati, da bi se o bistvu in preteku poroštvenih pomanjkljivosti na široko razpravljalo in podučevalo, ampak v sledečih sestavkih se bode o tem le toliko reklo in povedalo, da sploh kaj ve o poroštvenih pomanjkljivostih, o prikaznih, ktere sum na te vzbudijo, o sredstvih, ki se rabijo, da te prikazni za nekaj časa vzbudijo ali preminiti naredijo, da potem skušenega živinozdravnika pokliče in se od njega o pravem stanju napačnosti podučiti da in si tako mogoče največ gotovost zadobiti prizadeva. Konjski lastniki bi sploh dobro storili, in mnogo preprirov in denarja in jeze bi se prihranilo, ko bi jim ne bilo pretežavno predno se kupna ali zamembina nagodba konjska sklene, nasvet živinozdravniški poiskati ali izvedenega živinozdravnika za svet povprašati. —

Konjerejsko društvo štajersko.

Bilo je l. 1868. ko so vrli konjerejci za deželo Štajersko v Gradci osnovali konjerejsko društvo. Dali so mu nemško ime: „Verein zur Hebung der Landespferdezucht in Steiermark“, društvo v povzdigo deželskega konjerejstva na

Štajerskem. Črtež društvenemu delovanju obsega 12 točk:

- I. Najprvo razdeli se vsa dežela na več konjerejskih okolišev ali okrajev.
- II. Društvo upliva, da se bode licenciranje privatnih žrebcev (pastuhov) in podpirovanje njihovih lastnikov z denarji (subvencioniranje) vselej vršilo vestno.
- III. Pri odbiranju državnih žrebcev za razne žrebčarske štacije skuša tudi društvo uplivati.
- IV. Si prizadeva delati na to, da bode vlada le sposobne žrebce kupovala, ki so domačega plemena.
- V. Društvo bode uplivalo na razumno konjerejstvo na Štajerskem pa tudi na to, da se vzredijo polčistokrvna plemena konjska stalnih posebnostij, t. j. dobrih lastnostij ali svojstev, pa da se ohrani noriško pleme.
- VI. Upliva na to, da vlada državne žrebce daje v rejo konjerejcem, katerim se ob enem dovoli vsakemu nekaj subvencije ali podpore.
- VII. Na raznih mestih prireja premiranje konj.
- VIII. Pouzroči, da se upeljuje rodoslovni ali matični zapisniki za konje.
- IX. Skuša plačevanje za spuščanje žrebcev odpraviti in uvesti posebno žrebetnino, t. j. znesek v denarjih, ki bi se plačal od vsakega novo porojenega žrebeta.
- X. Nameščenje okrajnih živinozdravnikov.
- XI. Uplivanje in skrb za dobro podkavanje konj.
- XII. Pouk konjerejcem z besedo in knjigami.

To so glavne točke društvenega črteža. Vse to si je društvo postavilo kot cilj in konec svojemu delovanju. Moramo reči in vsak se lahko tega prepriča, da je društvo res vrlo delovalo in mnogo v prosep našega konjerejstva storilo in dognalo. Razdelitev cele Štajerske na več konjerejskih okolišev pokazala je se jako srečna in praktična. Letos obvelja nova postava zastran licenciranja žrebcev, pri katerem sodeluje tudi konjerejsko društvo. Vlada pa zdatno podpira lastnike privatnih žrebcev. Po vsej deželi nameščenih je državnih žrebcev in društvo sodeluje, kedar jih vlada kupuje od štajerskih konjerejcev. Skrb za umno konjerejstvo je dobro urejena. Kajti v posamezne konjerejske okoliše postavljajo le takšnih žrebcev, ki tje in za tamošnje kobile najboljše sodijo. Jednako se postopa zastran privatnih žrebcev. Le takšni se licencirajo, ki so za doletni okoliš sposobni in prav. Vlada sedaj daje veliko večje število žrebcev privatnim konjerejcem v rejo in oskrbovanje, vendar je treba strogega nadzorovanja. Nekateri konjerejci namreč ne ravnajo dovolj vestno z izročnim blagom. Premiranje konj izvršuje društvo v porazumljenji z vladinimi zastopniki državnega

žrebčarstva in strogo po konjerejskih načelih. Jako obžalovati pa je, da so se morali rodoslovni ali matični zapisniki, l. 1876 z velikimi potroški začeti, zaradi vnemarnosti konjerejcev ustaviti. Plačo za spuščanje žrebcev jemljejo posestniki licenciranih, rejtelji državnih žrebcev in vodje žrebčarskih štacij. Pobiranje žrebetnine pokazalo je se presitnobno. Živinozdravkov je pa dežela sedaj v precejšnjem številu dobila. Ima 6 državnih in 14 deželskih živinozdravnikov. To je velika dobrota živinorejcem. Tudi gre društvu zahvala, da so kovače, ki znajo konje dobro podkavati, djali med deležnike koncesijoniranega obrta; podkovijska šola v Gradci je ostala, čeravno so jo uže popolnem zatreti hoteli; učencem priskrbelo se je 30—40 štipendij. Naposled je še tu omeniti, da so živinozdravniki dobili nalog paziti na podkovijske kovače ter v okom prihajajo vsem neredom.

Društvo izdaja list, kojemu je ime: „Der Pferdezüchter“. List izhaja vsaki mesec enkrat in objavlja mnogovrstne konjerejske sestavke. Izdalo je tudi več kujižic in poklicalo potovalnih učiteljev, ki so v raznih okrajih predavali o konjerejstvu. Ni torej društvu očitati, ako še zmiraj mnogo štajerskih konjerejcev za takšno poučevanja ne mara ter se drži starega kopita. Nasledek temu je, da kmetovalci ne dobivajo tistih lepih dohodkov, katerih bi lahko imeli od umnega konjarstva. Ljudje še vse preveč zrnja sejejo, premalo za živinorejstvo marajo. Treba bilo bi tukaj premembe ter več krminskih rastlin pridelovati, občinske pašnike prirejati, bolje rabi planinske pašnike, kder le mogoče, pametno polagati ovsa in sena v hlevih, tekališča žrebetom. To so glavni pogoji napredovalnemu konjerejstvu in trud ne bode zastoj.

S c. k. ministerstvom poljedelstva sklenila se je l. 1879 nagodba, vsled katere je društvo pooblaščno povsod zastopati koristi konjerejcev. Zatoraj se morajo ti v vseh konjerejskih zadevah obrniti do društva.

Vodstvo društva občuje z društveniki po svojih distriktnih predstojništvih. Vseh je sedaj 48. Do teh se naj vsaki konjerejec obrne, kedar od društva kaj želi. Društvo šteje sedaj 820 društvenikov.

Radenska slatina.

Radenci je ime čednej vesi ob izhodnjem znožji Slovenskih goric na Murskem polji niže Radgone. Slatina tam izvirajoča je okusna pijača. To je obče znano, menje pa, da se ona tudi kot zdravilo rabi v različnih boleznih na primer kot pijača in v kopeljih, z izvrstnim uspehom. Zatoraj hočem saj površno napomenoti posebno delovanje te izvrstne slatine. Ona

hrani v sebi mnogo natrija, kateri ima lastnost, da kisline želodčeve razrešuje, in da se obilno želodčevega soka nabira, po katerem se hrane lahko prebavljajo, ter da se tekočine telesne na primer: kri in žolč, redke pripravljajo in pravilno po telesu pretakajo.

Natrij deluje tudi, da se sline ali hraklji lahko razrešavajo, zatorej se pri katarih vsakovrstnih hvaležno rabi, kakor tudi zoper protin. Tudi raznih soli in litija ima v sebi, katere bolezen po žilah odvodnicah (Lymphgefaesse) iz telesa odpravljajo, ali po vodi, ali po potenji. Natrij spojen je v Radenski slatini z ogljikovo kisilino, ktera po izkustvu probuja in krepi živce, zatorej rabi se ta slatina pri slabem živčevju, prouzročinem po dolgotrajnih težkih boleznih, ali pri prirojenej slabosti, kakor je božjast, ali po pridobljenem oslabiljenju, vsled velikih trudov, kakor tudi pri hysteriji ali boleznih matrice in otrpnjenosti udov.

Dragi rojaki! boljše slatine in boljše toplice mi nimamo, kakor so Radenske toplice. Tukaj najdeš vse združeno, kaj je bolniku potrebno, kateri si hoče svoje izgubljeno zdravje zopet pridobiti. Tukaj najdeš dobro vodo, čist zrak, zaželjen mir, tri močne probuditelje slabega zdravja. Zraven tega postreže se vsakemu s vsem neobhodno potrebnim po nizki ceni gledé zdravil iz lekarne, kakor tudi gledé hran, pijače in stanovanja. Tudi se more po zahtevanju inhalirati in elektrizirati dati.

Komu je za zdravje mar, pa ne veruje gori napomenjenim vrsticam, naj se prepriča po tistih, kateri so že zadovoljni odtod šli poboljšani ali ozdravljeni, ali po opisu Radenske slatine, kateri se dobi tukaj pri ravnatelji, v slovenskem in nemškem jeziku pisan.

Dr. Klemenčič.

Siva ajdna.

Ker se bliža čas setve, prosim naj slavno uredništvo blagovoli ta dopis priobčiti v prihodnji številki „Slov. Gosp.“ ter štajerske kmetovalce upozoriti, na tako imenovano sivo ajdno (polygonium argenteum, Silberbuchweizen), ki je od navadne mnogo rodovitnejša, težja in čvrstega zrna, ni robata, kakor navadna hajdna, ki je mnogokrat bukevci podobna. Jaz jo sejem uže tri leta in sem se do dobra prepričal, da je veliko boljši kup sivo, kakor navadno ajdno sejati. Lansko leto sem nje posejal 7 starih vaganov po strnišči, koder se je rž in pšenica požela, in sem nje dobil 73 vaganov. Tudi mojemu sosedu sem nje dal 4 vagane, od katerih je dobil njih 46, posejal pa je razven onih starih, še 11 vaganov navadne ajdne, od teh pa njih je pridelal le samo 27, in to prav robate in puhle ajdne.

Jaz sem dobil seme od grofa Atemssa semenorejske štacije v Gradci, od koder ga tudi drugi, kateri hočejo s tej sorto ajdne poskusiti, dobijo 100 kilogramov za 24 fl — pa tudi jaz nje imam še nekoliko na razpolago. Cena je za pol hektolitra (50 litrov) 4 goldinarje. — Kdor hoče, mu zamorem vstreči, vendar se mora najdalje v 14. dneh oglasiti. Naslov je: Jan. Vidovič, posestnik in obč. predstojnik v Sobotincih, pošta Možganci.

Jan. Vidovič.

mногоletni naročnik „Slov. Gosp.“

Mravlje na drevesih.

Marsikateremu sajerejcu delajo mravlje dosti preglavice, ker meni, da mu ujedajo in ukončavajo drevesa. Temu pa ni tako. Mravlje so nedolžne ter ne delajo najmanjše škode. Stvar je čisto drugačna. Le natanko ogled drevesa, na katero silijo mravlje, in zapazil bodeš na njih vse polno drevesnih uši. One se zajedajo v drevo, kojega sok srkajo in tedaj tudi drevesom močno škodujejo. Na zadku pa izpuščajo uši neko sladkovino, katera gre mravljam posebno v slast. Mravlje tedaj tako rekoč te opozorijo, da so uši na drevesu, česar bi morebiti drugače ne zapazil. Ako tedaj hočeš odpraviti mravlje, odpravi najpopred uši, potem mravlje zginejo same po sebi. Proti ušem priporočajo nekateri vodo, v kojoj se je raztopilo nekaj mjila (žajfe) ali v katerej se je namakal tobak. Vendar ta sredstva niso po vsem zanesljiva. Najbolje je uši zmečkati ali koj z roko, ali pa s kakim listom ali kunjjo. Tako ravnajo tudi po večjih drevesnicah. Velikemu drevju uši ravno ne škodujejo mnogo, manjša drevesa pa tako izsežajo, da začnejo prav hirati in se tudi rada posuše, ako se ta nadležni merčes ni dovolj in o pravem času pokončaval. Uši na jablanih so zelene, ove na hruškah pa temnorujave. Plodijo se pa silno hitro. Zato je tem bolj skrbeti, da se kolikor mogoče kaj proti pokončavajo.

F. P.

Pomoček proti tako imenovanemu hišnemu volku ali hišni gobi.

Hišni volk ali hišna goba le tam životari in raste, kjer so prostori z vlažnim in zaduhlim zrakom napolnjeni. Zato je prvi pogoj volka odpraviti skrb za dobro in izdatno prozračenje dotičnega prostora. Ko bi bilo mogoče vse ono, na katerem se je volk zaredil, odpraviti, bi bil volk naj prej in naj bolj čisto pregnan, ker pa to ni lahko mogoče, se mora volk postrugati in mesta, na katerih je sedel, z železnim vitriolom pomazati. Za zmirom pa tudi to ne pomaga.

Krmljenje mladih prasat.

Dokler prasci še pri starki sesajo, jim sploh druge hrane od maternega mleka ni treba. Proti koncu dojitve pa, da se prasci na drugo hrano privadijo, se jim sme že kaj drugega naprej postavljati in sicer mlačno kravje mleko pomešano z moko ali kruhom. Ko se mladiči odstavijo, se ti pijači brez skrbi nekaj sladovnih klic primešati smeje, pa treba je gledati na to, da so te klice zdrave in ne plesnive ali nagnjite.

Konjem grizenje v oje odvaditi.

Za to je naj bolje, da takemu konju na gobec korpič natekneš. Ker nekoliko časa ne more v oje griziti, pozabi na to napako in jo pozneje do cela popusti. Ko bi pa nagobečnik vendar ne pomagal, bode morebiti pa potrebno oje s kako stvarjo uribati in namazati, ki je konju zoprna in mu smrdi, n pr. kri, karbolna kislina itd.

Dober pomoček, da zajci sadnih dreves ne ogledajo.

V ta namen se vzame $\frac{1}{4}$ kilo stolčene aloe, 3 kilo pogašenega apna, ki se med 16 litrov tople vode pomeša in razpusti. Vzame se potem šopek in drevesce za drevescem do potrebne višave s to mažo pomaže. Skušnja je pokazala, da je to sredstvo dobro.

Raznoterosti.

(Slovenske posojilnice) sovražnikom Slovencev močno v oči bodejo, ker sedaj nemške hranilnice pa nemški oderuhi teh ne bodo mogli žnjaviti kakor do sedaj. G. Miha Vošnjak ima tukaj veliko zaslug. Nedavno je osnoval posojilnice v Slatini, Pišecah in najnovejšo snuje za kozjanski okraj pri sv. Petru pod sv. gorami.

(S hmeljem) poskušavajo nekateri posestniki v rogačkem okraju.

(Bike licencirajo) in premirajo 19. junija v Mariboru in Slivnici, 20 v Selnici ob Dravi in pri št. Ilji, 21. pri sv. Lovrenci v puščavi. Za premije dalo je ministerstvo poljedelstva 15 fl., dežela 70 fl., okraj 120 fl. Letos premirajo bike, ki še niso $1\frac{1}{2}$ leta stari.

(Železnico) v Slatino začnejo 2. julija t. l. meriti po Bobovem dolu naprej, ono od Celja proti Polzeli pa uže prihodnji teden.

(Lepih denarjev) daje konjerejstvo Na Meléh pri Radgoni prodal je posestnik Janez Kokolj mlado žrebico za 360 fl.

(Trtno uš) zasledili so pri Veliki Dolini na Kranjskem ob hrvatskeji meji.

(Dobro knjižico) prodaja po 10 kr iztis kranjska kmetijska družba. Knjižici je naslov „Mlekarstvo“ in vsega priporočila vredna.

(Molje) odpravimo iz zrnja, če mu prilozimo nekaj posušenega hmelja. Duh hmeljov jih prežene.

(V Račah) so na južnej železnici v 10 mesecih naložili 100 vagonov sena ter na Dunaj odpeljali.

(Letina) ob konci maja kazala je po investjih ministerstva za poljedelstvo pri nas tako; rž je cvetela v jako neugodnem času, plohe, jug in slana je pritiskavala, posebno na Koroškem; zato ni velikega upanja, da bi dobro plenjala, pšenica kaže pa bolje; ječmen je po nekod zelo redek. Koruza, krompir lepo raste, fažolom je pa slana škodovala. Hmelj je na Českem precej zaostal, tudi ga boljhe nadlegujejo, na Štajerskem ima uže po 3 metre dolge mladike. Detelje so lepe, travniki tudi, spravljanje sitno, ker deževju ni konca ne kraja. Vinogradom je slana škodovala na Moravskem, spodnjem Avstrijskem, na Kranjskem pa bora, na Tirolskem črvi, v Goriškem pa smod. Na Ogerskem je setva dež močno popravil, vinogradom slana nekaj škodovala, vendar nadejajo se bogatega branja.

(Sejmi) 21. jun. Koračic, Studence, 23. Jurklošter, sv. Jurij pri Celji, sv. Lnton v Slov. goricah, Sevnica, Šoštanj, 24. junija, sv. Jurij pod Tabrom, Konjice, Podšreda, sv. Janž na Dravskem polji, sv. Lenart v Slov. goricah, Črmožiče, Ribnica.

(Hrastovih dog) so lani prodali v inozemstvo 51 milijonov, 15 milijonov so odpeljali v Trst, 36 milijonov pa v Reko (Fiumo).

(Pereči ogenj) pobira svinje v Slov. graškem in ljutomerskem okraju. Naj rabijo pomoček nasvetovan v zadnjem Gospodarji.

Tržna cena preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	7 90	5 80	5 40	3 40	5 50	5 80	5 40	3 40	5 50	5 80	5 80	5 40	5 40	5 40
Ptuj	7 —	5 50	6 25	3 20	5 60	4 80	5 —	3 —	5 30	5 60	4 80	5 —	5 —	5 —
Celje	7 20	5 20	4 20	3 —	5 30	5 60	6 50	3 —	5 30	5 60	4 80	5 60	6 50	6 50
Gradec	7 75	5 96	5 50	3 50	6 80	4 70	4 90	3 —	6 80	4 70	4 70	4 90	4 90	4 90
Ljubljana . . .	8 15	6 —	5 40	3 20	5 50	4 30	3 67	3 —	5 50	4 30	4 30	3 67	3 67	3 67
Celovec	7 50	6 30	6 20	3 20	4 70	5 —	5 —	3 —	4 70	5 —	5 —	5 —	5 —	5 —
Dunaj	10 25	9 15	8 90	7 —	7 15	8 85	6 50	100	7 15	8 85	8 85	6 50	6 50	6 50
Pešt	10 20	9 —	8 15	7 10	6 50	6 82	6 30	Kil.	7 10	6 50	6 82	6 30	6 30	6 30